

Warszawa, 12 kwietnia 2015 r.

Opinia Prawna

KOP 1A

w sprawie art. 70a ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk

I Przedmiot opinii

Niniejsza opinia ma na celu analizę zagadnienia możliwości, trybu i warunków przyznawania stypendium Prezesa Polskiej Akademii Nauk w myśl art. 70a Ustawy o Polskiej Akademii Nauk.

II Podstawa Prawna

- Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz.U.2010.96.619);
- Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U.2012.572, z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego dnia 14 września 2011 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłacania doktorantom stypendiów ministra za wybitne osiągnięcia (Dz.U.2011.214.1271);
- Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2014.1198);

III Rozważania prawne

Artykuł 70a Ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz.U.2010.96.619) art. 70a został wprowadzony w brzmieniu:

1. Prezes Akademii może przyznać, na wniosek dyrektora zaopiniowany przez radę naukową, stypendium za wybitne osiągnięcia uczestnikowi studiów doktoranckich prowadzonych przez instytut posiadającemu wybitne osiągnięcia naukowe.

2. Do przyznawania stypendium stosuje się odpowiednio przepisy wydane na podstawie art. 199c ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.) w zakresie:

- 1) warunków przyznawania stypendium;*
- 2) trybu składania wniosku do ministra nadzorującego;*
- 3) wzoru wniosku.*

3. Stypendium za wybitne osiągnięcia jest finansowane z budżetu Akademii ze środków, o których mowa w art. 79 ust. 1 pkt 2.

Powyższy artykuł określa wprost jedynie tryb składania wniosku, który należy złożyć do Dyrektora Instytutu. Następnie wniosek musi być zaopiniowany przez Radę Naukową, po pozytywnej jego opinii wniosek przekazywany jest do Prezesa Polskiej Akademii Nauk, który ostatecznie decyduje

o przyznaniu lub nieprzyznaniu stypendium. Warunkiem uzyskania stypendium są wybitne osiągnięcia naukowe doktoranta.

Artykuł określa również źródło finansowania stypendium, którym zgodnie z zapisem art. 79 ust. 1 pkt 2 jest dotacja celowa na zadania w zakresie kształcenia.

Pozostałe kwestie dotyczące warunków przyznawania stypendium, trybu składania wniosku oraz jego wzoru, na podstawie w art. 199c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), zostały określone w akcie wykonawczym, jakim jest Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego dnia 14 września 2011 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłacania doktorantom stypendiów ministra za wybitne osiągnięcia (Dz.U.2011.214.1271). Ponadto Rozporządzenie określa warunki wypłacania doktorantom stypendium, liczbę stypendiów i jego maksymalną wysokość.

Ubiegłoroczna nowelizacja Ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U.2012.572), wprowadziła art. 199 c który brzmi:

- 1. Stypendia ministra za wybitne osiągnięcia są przyznawane doktorantom przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego na wniosek rektora uczelni zaopiniowany przez radę podstawowej jednostki organizacyjnej, a w przypadku uczelni nieposiadającej podstawowej jednostki organizacyjnej - przez senat uczelni.*
- 2. Wniosek o przyznanie stypendium, o którym mowa w ust. 1, dla doktorantów uczelni wojskowych, służb państwowych, artystycznych, medycznych oraz morskich wymaga opinii odpowiednio ministra wskazanego w art. 33 ust. 2.*
- 3. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i tryb przyznawania oraz wypłacania stypendium ministra za wybitne osiągnięcia, liczbę stypendiów i maksymalną wysokość stypendium oraz wzór wniosku o przyznanie stypendium ministra, uwzględniając rodzaje osiągnięć naukowych oraz innych osiągnięć doktoranta poświadczających ich wybitny poziom oraz sposób udokumentowania tych osiągnięć.*

Rozporządzenie odnosi się tylko do stypendium ministra za wybitne osiągnięcia, zwanego dalej "stypendium". Jednakże przez analogię i zapis art. 199c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.) oraz art. 70a z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz.U.2010.96.619), należy rozumieć przez to również stypendia przyznawane przez Prezesa Akademii.

W celu lepszego dostosowania zapisów Rozporządzenia oraz ujednoczenia systemu składania wniosków w poszczególnych jednostkach Polskiej Akademii Nauk, zalecane jest wprowadzenie regulaminu przyznawania stypendium Prezesa Polskiej Akademii Nauk przyjęty przez organ naczelny - Zgromadzenie Ogólne w formie uchwały, wspólnego dla wszystkich instytutów Polskiej Akademii Nauk. Większość zapisów Rozporządzenia można bezpośrednio stosować do doktorantów instytutów Polskiej Akademii Nauk aplikujących o stypendia, jednakże stosowanie wprost niektórych zapisów

może budzić wątpliwości czy też trudności. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest głównie różny system prowadzenia studiów doktoranckich na uczelniach wyższych oraz jednostek Akademii. Dlatego regulamin wprowadzony przez Akademię powinien uwzględniać te rozbieżności, dostosowując poszczególne zapisy do specyfiki systemu prowadzenia studiów doktoranckich w instytutach Polskiej Akademii Nauk.

Problematyczne może być również stosowanie § 5 rozporządzenia ministra dotyczącym liczby oraz wysokości stypendiów, dlatego zapis we wprowadzonym przez Akademię regulaminie przyznawania stypendium Prezesa, powinien określać ilość stypendiów oraz ich wysokość, dostosowaną do możliwości finansowych Akademii.

Powyższe regulacje podyktują konieczność dostosowania wzoru wniosku do ustanowionego regulaminu przyznawania stypendiów.

Michał Wasyle